



POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

Bezpečnostní unie



Obsah:

SCHENGENSKÝ SYSTÉM	3
PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA	4
POLITIKY KONTROL NA HRANICÍCH, AZYLU A PŘISTĚHOVALECTVÍ	4
JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V OBČANSKÝCH VĚCECH	6
JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	6
POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	8
STRATEGIE BEZPEČNOSTNÍ UNIE	9

Vybraná témata č. 22/2021
říjen 2021
autor: Eliška Jonášová

Shrnutí

Tato práce se věnuje vývoji prostoru svobody, bezpečnosti a práva Evropské unie a jeho současným základním charakteristikám. Otázky vnitřní bezpečnosti nepatřily mezi problematiku při vzniku evropských společenství, ovšem vznikem Schengenského systému a strukturou tří pilířů Maastrichtské smlouvy se tato oblast začala významně proměňovat a postupně nabývat na významu.

V současné době lze za hlavní právně politický dokument dané oblasti považovat [Strategii bezpečnostní unie na období 2020 – 2025](#), která se prostřednictvím vytyčených priorit a zapojením agentur EU snaží podpořit bezpečnost obyvatelstva Evropy ve fyzickém i digitálním prostředí.

V práci je tak představen význam Schengenského systému, vývoj právní úpravy až po současné hlavní politické a právní dokumenty a klíčové oblasti regulace, kterými jsou migrační politika, justiční a policejní spolupráce a vybrané oblasti právní úpravy Unie.

Obsah

SCHENGENSKÝ SYSTÉM.....	3
PROSTOR SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA	4
POLITIKY KONTROL NA HRANICÍCH, AZYLU A PŘÍSTĚHOVALECTVÍ	4
JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V OBČANSKÝCH VĚCECH	6
JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH	6
1. PRÁVA OBĚTÍ TRESTNÝCH ČINŮ.....	6
2. BOJ PROTI RASISMU	6
3. BOJ PROTI TERORISMU	7
4. KYBERNETICKÁ BEZPEČNOST	8
POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE.....	8
STRATEGIE BEZPEČNOSTNÍ UNIE.....	9

Schengenský systém

V roce 1985 byla vybranými státy evropských společenství podepsána [Schengenská dohoda](#), jejímž cílem bylo postupné odstraňování kontrol na vnitřních hranicích a volný pohyb státních příslušníků signatářských států. Společně s těmito cíli jsou však spojeny i různé formy takových opatření, která mají za cíl podpořit bezpečnost obyvatel Unie. Předmětná smlouva z roku 1985 tak byla zaměřena na usnadnění pohybu příslušníků daných států, sblížení vízových politik s cílem ochrany před nedovoleným přistěhovalectvím a posílení spolupráce mezi celními a policejními orgány v boji proti trestné činnosti. Smlouva se dotýkala jak pohybu fyzických osob, tak i oblasti pohybu zboží, a zahrnovala úmysl uvnitř Evropských společenství harmonizovat nepřímé daně.

[Druhá Schengenská úmluva](#), z roku 1990, vstoupila v platnost o tři roky později, dne 1. 9. 1993, a upravovala možnost překročit vnitřní hranice na jakémkoli místě, s výjimkou důvodů veřejného pořádku a bezpečnosti státu. Úmluva rovněž obsahovala ustanovení týkající se osobní kontroly cestujících ze třetích zemí a jejich krátkodobého pobytu, kdy se smluvní strany zavázaly k přijetí společné politiky pro režim víz. Bylo zavedeno jednotné vízum platné pro území všech smluvních stran a s odkazem na závazky vyplývající z příslušného znění Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 se státy zavázaly, že projednají každou žádost o azyl na území některého z nich.

Úmluva dále kromě procesních otázek azylu obsahovala také ustanovení o policejní spolupráci, například ve věci sledování osoby i přes hranice státu, činnosti styčných úředníků, právní pomoci, vydávání osob a předávání výkonu trestních rozsudků. Státy se také zavázaly k vytvoření pracovní skupiny pro boj proti trestné činnosti v oblasti omamných a psychotropních látek. V neposlední řadě úmluva obsahovala ustanovení upravující nabývání a nakládání se střelnými zbraněmi a střelivem a úpravu Schengenského informačního systému. Tento informační systém umožnil přístup k záznamům o osobách a věcech při provádění kontrol.

Významnou změnu v dané oblasti pak přinesla [Amsterodamská smlouva](#) z roku 1997 pozměňující Smlouvu o Evropské unii, která schengenský systém integrovala s platností od roku 1999 do právního řádu Unie. **Schengenské acquis**, jak Protokol č. 2 Amsterodamské smlouvy označuje soubor těchto norem, je tak pro unijní státy bezprostředně použitelné a příslušným oprávněným orgánem se stává Rada rozhodující jednomyslně. Tímto postupem tedy došlo ke změně obsahu a upozadění významu třetího pilíře Maastrichtské smlouvy, kterým byla spolupráce ve věcech

justice a vnitra, a nově vznikl dosud existující **prostor svobody, bezpečnosti a práva**, který je v současné době zakotven čl. 67 - 89 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Prostor svobody, bezpečnosti a práva

Lisabonská smlouva, podepsaná v roce 2007 a v platnosti od prosince 2009, rozděluje pravomoci Evropské unie na výhradní, sdílené a koordinační a podpůrné. Prostor svobody, bezpečnosti a práva patří mezi sdílené pravomoci Unie a členských států. V souladu s čl. 67 [Smlouvy o fungování EU](#) Unie zajišťuje, že na vnitřních hranicích neprobíhá kontrola osob, a rozvíjí společnou politiku v oblasti azylu, přistěhovalectví a ochrany vnějších hranic. Dále také usiluje o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti prostřednictvím předcházení trestné činnosti, rasismu a xenofobii a boje proti nim. K tomuto účelu je určena spolupráce policejních, justičních i jiných orgánů, vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech a sblížování předpisů trestního práva.

Ustanovení Lisabonské smlouvy upravující prostor svobody, bezpečnosti a práva zahrnují následující oblasti: (1) politiky kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví, (2) justiční spolupráci v občanských věcech, (3) justiční spolupráci v trestních věcech a (4) policejní spolupráci. V rámci prostoru bezpečnosti je volný pohyb osob na území členských států úzce spjat s příslušnými opatřeními tak, aby nedocházelo k jeho zneužívání a obcházení. Ačkoli výše vymezené jednotlivé oblasti nejsou vždy striktně odděleny, naopak se spíše prolínají, zachovává následující text obdobnou strukturu.

Politiky kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví

Mezi cíle Unie v oblasti hranic, azylu a přistěhovalectví patří snaha zajistit absenci kontrol osob při překračování vnitřních hranic, kontrolu a dohled nad překračováním vnějších hranic a zavedení integrovaného systému řízení vnějších hranic. Unie zde uplatňuje v zásadě řádný legislativní postup pro přijímání právních norem. Zvláštní legislativní postup je určen především pro úpravu osobních dokladů.

V rámci společného evropského azylového systému Unie přijímá řádným legislativním postupem opatření pro vymezení jednotného azylového statusu pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii, jednotného statusu doplňkové ochrany, společného režimu dočasné ochrany vysídlených osob v případě hromadného přílivu. Dále se jedná například o kritéria a mechanismy pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti o azyl nebo doplňkovou ochranu a normy týkající se podmínek pro přijímání žadatelů o azyl nebo doplňkovou ochranu. Rada také může na návrh Komise uložit dočasná opatření v případech, kdy je některý z členských států ve stavu nouze kvůli přílivu státních příslušníků třetích zemí. Unie se také snaží o společnou přistěhovačskou politiku, aby docházelo ke spravedlivému zacházení a současně bylo zabráněno nedovolenému přistěhovalectví a obchodu s lidmi.

[Sdělení Komise nazvané Posílení spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání osob v rámci spravedlivé, účinné a komplexní migrační politiky EU](#) (dále jen „sdělení“) obsahuje celková zjištění prvního ročního posouzení spolupráce partnerských zemí v oblasti zpětného přebírání osob. Jedním ze základních aspektů [nového paktu o migraci a azylu](#) je totiž vytvoření společného systému EU pro navracení, který je založen na důkladnějších, účinných a humánních řízeních a účinnější spolupráci s vnějšími partnery.

Ve sdělení Komise konstatuje snahu řešit vnitřní a vnější problémy spojené s navracením a zpětným přebíráním integrovaným, strukturovaným a účinným způsobem.

Komise v uvedeném sdělení uvádí, že dokončila první faktické posouzení podle vízového kodexu na základě kvantitativních a kvalitativních údajů poskytnutých členskými státy a přidruženými zeměmi k Schengenu a údajů Eurostatu a Frontexu. Konstatuje, že v současné době stále mnoho

lidí využívá z důvodu socioekonomických nebo politických podmínek nebezpečné a nelegální cesty, aby se dostali do Evropy. V období od ledna do listopadu 2020 do Evropy nelegálně přicestovalo víc než 110 000 lidí. Velká část migrantů, kteří přicestují nelegálním způsobem, nezíská v EU ochranu nebo právo pobytu z jiných důvodů. V roce 2019 bylo průměrně uznáno 30 % prvních žádostí. Z těch, kdo musí být navraceni, se skutečně vrátí pouze třetina, a z těchto osob tak dobrovolně učiní jen opět méně než třetina. Pandemie covidu-19 narušila činnost v oblasti přesídlování a zvýšila složitost navracení a zpětného přebírání. Výzvy a překážky jsou tak spojeny s problémy v řízeních o navracení a ve spolupráci s partnerskými zeměmi.

Komise uvádí, že pro společný systém EU pro navracení jsou nutná jasně daná pravidla a postupy, které jsou účinné a respektují základní práva. Základem má být podle Komise [návrh přepracované směrnice o navracení](#), který má pomoci zkrátit délku řízení, sblížit pravidla azylu a navracení, posílit podporu dobrovolného návratu a opětovného začlenění, omezit skrývání se a modernizovat způsob organizace řízení. V novém právním rámci by také měl být obsažen patronát nad návraty, tedy nová forma solidárního příspěvku s cílem pomoci členským státům vystaveným migračnímu tlaku při navracení. Návratový systém EU by rovněž podle Komise podpořilo posílení schengenského hodnoticího mechanismu a rozvoj silné správy v oblasti navracení s podporou Frontexu.

Komise také konstatuje, že proces navracení má usnadnit jmenování koordinátora pro navracení, který bude podporován sítí na vysoké úrovni a bude úzce spolupracovat s agenturou Frontex, včetně zřizovaného stálého útvaru agentury a založené specializované divize.

Komise by činnost v oblasti navracení posílila také každoročním posuzováním spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob, kdy by zvažila opatření v jiných příslušných oblastech politiky nad rámec víz za účelem zlepšení spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob.

V souladu s [vízovým kodexem](#) je průběžně posuzována stávající spolupráce s partnery s vízovou povinností. Pokud Komise na základě tohoto posouzení a po projednání s Radou usoudí, že partner nespolupracuje dostatečně, předloží Radě návrh na přijetí prováděcího rozhodnutí o uplatnění zvláštních omezení při vyřizování krátkodobých víz (týkajících se výše vízového poplatku nebo postupů udělování víz). Pokud určitá třetí země v oblasti zpětného přebírání osob dostatečně spolupracuje, může Komise Radě navrhnout přijetí pozitivních vízových opatření (dočasná zjednodušení vízového režimu, například snížení vízového poplatku, zkrácení doby zpracování nebo prodloužení doby platnosti víz pro několikanásobný vstup).

Posouzení spolupráce ze strany třetích zemí je založeno na komplexním souboru ukazatelů ve všech fázích procesu zpětného přebírání, tedy od určování totožnosti nelegálních migrantů až po vydávání cestovních dokladů a účinné navracení. Posouzení rovněž zahrnuje míru dosavadní angažovanosti EU vůči jednotlivým třetím zemím a zohledňuje další kritéria, např. počet nelegálních vstupů.

Téměř jedna třetina zemí podle [posouzení spolupráce z roku 2020](#) dobře spolupracuje s většinou členských států a u téměř jedné třetiny existuje průměrná úroveň spolupráce, u více než jedné třetiny je ale nutné zlepšit úroveň spolupráce s většinou příslušných členských států. Všechny dohody EU o zpětném přebírání osob významně usnadňují spolupráci v oblasti zpětného přebírání osob. Dvoustranné nástroje pro zpětné přebírání osob členských států jsou třetími zeměmi většinou respektovány, avšak úroveň spolupráce se liší a často dochází k oslabení spolupráce z hlediska EU jako celku.

Justiční spolupráce v občanských věcech

Otázky justiční spolupráce v občanských věcech se dotýkají především **vzájemného uznávání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí mezi členskými státy a dalších právních institutů s přeshraničním prvkem**, jako je otázka doručování písemností, opatřování důkazů či podpora dalšího vzdělávání. Uvedená oblast má samozřejmě zásadní podíl na zajišťování účinného přístupu ke spravedlnosti a přispívá k bezpečnosti Unie, ovšem pro podrobnější výklad z bezpečnostního pohledu je podstatná oblast justiční spolupráce v trestních věcech.

Justiční spolupráce v trestních věcech

I v případě justiční spolupráce v trestních věcech je základní myšlenkou **vzájemné uznávání všech forem rozsudků a rozhodnutí v členských státech Unie**, cílem je také zabránit střetům příslušnosti mezi členskými státy, podpořit další vzdělávání a usnadnit spolupráci mezi orgány členských států. Formou směrnic také může Unie stanovit minimální pravidla upravující vzájemnou přípustnost důkazů, práva osob v trestním řízení, práva obětí trestných činů a další zvláštní aspekty trestního řízení. Minimální pravidla formou směrnic mohou být také stanovena pro vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem. Mezi tyto oblasti patří terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky a organizovaná trestná činnost.

1. Práva obětí trestných činů

Za účelem ochrany práv obětí trestných činů již Unie přijala pevný soubor práv obětí, zejména [směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012 o právech obětí](#) (dále jen „směrnice o obětech“), [směrnici Rady 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 o odškodňování obětí trestných činů](#) (dále jen „směrnice o odškodňování“), [směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu](#) a [nařízení Evropského parlamentu a Rady 606/2013 ze dne 12. června 2013 o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech](#). V oblasti konkrétních trestných činů a specifických potřeb obětí byly v roce 2011 přijaty [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí](#) a [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí](#) a v roce 2017 [směrnice Evropského parlamentu a Rady 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu](#). Unie rovněž podepsala Istanbulskou úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

Za účelem zvýšení ochrany obětí trestných činů v EU Komise předložila novou [strategii EU v oblasti práv obětí](#) (dále jen „strategie“). Jedná se o první strategii EU v dané oblasti, která stanovuje komplexní soubor opatření pro období let 2020 - 2025. Strategie je založena na dvousměrném přístupu upravujícím oblast posílení práv obětí trestného činu a oblast spolupráce týkající se prosazování práv obětí. Komise se rovněž domnívá, že v důsledku omezení volného pohybu osob ve společnosti v průběhu pandemie covidu-19 došlo k nárůstu trestné činnosti, především domácího násilí, pohlavního zneužívání dětí, kybernetické kriminality a rasistických a xenofobních trestných činů z nenávisti. Možnost obětí trestné činnosti plně se dovolávat svých práv umožní dle sdělení Komise lepší uplatňování pravidel EU o právech obětí v praxi a tam, kde je to vhodné, dále navrhne posílení těchto pravidel.

2. Boj proti rasismu

Evropská unie má právní nástroje k posílení konkrétních oblastí rovnosti, zejména se jedná o [směrnici Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení](#)

[s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb.](#)

Za účelem účinnějšího boje proti rasismu Komise představila nový [akční plán EU proti rasismu na období 2020-2025](#) (dále jen „akční plán“). V akčním plánu je vymezena oblast rasismu ze strany jednotlivců, zejména s poukazem na právní předpisy a boj proti rasismu v každodenním životě nad rámec právních předpisů EU, a dále oblast strukturálního rasismu se způsoby, jak bojovat proti základním příčinám rasismu, na kterou navazuje oblast vlastních lidských zdrojů EU.

Komise se však domnívá, že rasový nebo etnický původ je velice často základem diskriminace, přičemž posledními případy jsou i pandemie covidu-19 a důsledky teroristických útoků. Spouštěči diskriminace při hledání nájmu nebo snaze o koupi bytu či domu byla podle průzkumů Agentury EU pro základní práva jména (44 %), barva pleti nebo fyzický vzhled (40 %) a občanství (22 %). Celkem 3 % respondentů uvedla, že se za poslední rok setkala s rasově motivovaným násilím a dalších 24 % se ve stejném období setkala s rasově motivovaným obtěžováním.

3. Boj proti terorismu

Za účelem rozvoje společného přístupu k boji proti terorismu Komise představila Sdělení [Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce](#) (dále jen „Protiteroristická agenda“). V Protiteroristické agendě je zdůrazněna nutnost v Evropě lépe předvídat stávající a nově se objevující hrozby, předcházet útokům, účinně ochránit Evropany a co nejvíce využívat operativní podporu pro reakci na útoky. Ke zvýšení bezpečnosti je třeba klást důraz na provádění a prosazování a na mezinárodní angažovanost.

Cílem Protiteroristické agendy je propojení stávající a nové oblasti činnosti k boji proti terorismu. Představeny jsou tak čtyři základní pilíře, označované jako předvídání, prevence, ochrana a reakce, na které navazuje část týkající se posílení mezinárodní spolupráce. Protiteroristická agenda tím pokračuje v rozvoji stávajících unijních politik a nástrojů a posiluje rámec EU s cílem dále zlepšit předvídání hrozeb a rizik, prevenci radikalizace a násilného extremismu, ochranu osob a infrastruktury, mimo jiné prostřednictvím bezpečnosti vnějších hranic, a účinnou reakci po útocích.

Součástí opatření v oblasti boje proti terorismu je [Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení \(EU\) 2016/794, pokud jde o spolupráci Europolu se soukromými subjekty, zpracování osobních údajů Europolem na podporu trestního vyšetřování a úlohu Europolu v oblasti výzkumu a inovací](#), jehož cílem je posílit mandát Europolu, zejména prostřednictvím nových úkolů v oblasti spolupráce se soukromými subjekty, s třetími zeměmi a Úřadem evropského veřejného žalobce a dále prostřednictvím posílené úlohy Europolu v oblasti výzkumu a inovací.

Mezi opatření v oblasti boje proti terorismu patří [dále Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení \(EU\) 2018/1862 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému \(SIS\) v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech, pokud jde o vkládání záznamů Europolem](#), které zavádí novou kategorii záznamů Schengenského informačního systému, kterou bude využívat výhradně Europol ve stanovených a jasně

definovaných případech, což by podle názoru Komise mělo přispět k okamžitému přístupu k údajům o podezřelých osobách.

4. Kybernetická bezpečnost

Za účelem posílení kolektivní odolnosti Evropy proti kybernetickým hrozbám byla přijata [Strategie kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu](#) (dále jen „strategie“). Mnoho odvětví, mezi která patří například doprava, energetika a zdravotnictví, telekomunikace, bezpečnost či demokratické procesy, je do velké míry závislých na sítích a informačních systémech. Digitalizaci pracovních režimů navíc urychlila pandemie covidu-19. Komise ve strategii představuje tři hlavní nástroje, které jsou regulační, investiční a politické povahy, za účelem řešení tří oblastí činnosti EU: (1) odolnost, technologická suverenita a vedoucí postavení, (2) budování operační kapacity s cílem předcházet kybernetickým hrozbám, odrazovat od nich a reagovat na ně a (3) prosazování globálního a otevřeného kyberprostoru.

Součástí opatření v oblasti zvyšování úrovně kybernetické bezpečnosti je [Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o zrušení směrnice \(EU\) 2016/1148](#), jejímž cílem je modernizovat stávající právní rámec a zohlednit zvýšenou digitalizaci vnitřního trhu a vyvíjející se prostředí kybernetických bezpečnostních hrozeb.

Komise také představila další opatření v oblasti zvyšování úrovně kybernetické bezpečnosti, kterým je [Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o odolnosti kritických subjektů](#). Cílem návrhu je reagovat na některé problémy v oblasti ochrany kritické infrastruktury v EU, přičemž nově se směrnice vztahuje na subjekty v deseti odvětvích, mezi která patří energetika, doprava, bankovníctví, zdravotnictví, pitná voda či například veřejná správa a vesmír.

Policejní spolupráce

Unie v rámci policejní spolupráce zapojuje do odhalování a vyšetřování přeshraniční trestné činnosti všechny příslušné orgány členských států, včetně policie, celních orgánů a dalších donucovacích orgánů specializovaných na předcházení trestným činům, jejich odhalování a objasňování. Přijatá unijní opatření se týkají především shromažďování a výměny informací, vzdělávání a společných kriminalistických metod při odhalování závažných forem organizované trestné činnosti. Za účelem podpory policejní spolupráce byl zřízen Europol, který se podílí na výměně a uchovávání informací a koordinuje a organizuje vyšetřování a operativní akce.

[Návrh nařízení o spolupráci Europolu](#) upravuje možnost Europolu přijímat osobní údaje od soukromých subjektů, informovat je o chybějících informacích a žádat členské státy, aby od soukromých subjektů vyžadovaly sdílení dalších doplňujících informací. Europol má fungovat jako technický kanál pro sdílení mezi členskými státy a soukromými subjekty. Uvedená úprava reaguje dle Komise na situaci, kdy pachatel, oběti a relevantní IT infrastruktura spadají pod různé jurisdikce v EU i mimo ni, a umožňuje, aby Europol podpořil orgány činné v trestním řízení v jejich interakci se soukromými stranami při odstraňování teroristického obsahu on-line a v souvisejících otázkách. Europol by byl dle návrhu nařízení také oprávněn k výměně osobních údajů se soukromými subjekty a podporoval členské státy v zabraňování rozsáhlému šíření teroristického obsahu na on-line platformách, který souvisí s probíhajícími nebo nedávnými událostmi v reálném světě a zobrazuje újmu na životě nebo fyzické integritě. Jedná se například o údaje v podobě hash, IP adresy nebo URL. Rovněž by mohl provést přípravnou analýzu osobních údajů, které obdržel, výhradně za účelem určení, zda tato data spadají do cílů Europolu. Jedná se tak o data subjektů, jejichž údaje mohou být Europolem zpracovávány. V odůvodněných případech

by Europol také mohl účinně podpořit konkrétní trestní vyšetřování vedené členským státem nebo Úřadem evropského veřejného žalobce.

Europol má dále pomoci Komisi při vymezování hlavních výzkumných témat a při vypracovávání a provádění rámcových programů Unie pro výzkum a inovace, které jsou z pohledu cílů Europolu relevantní. Podpoří také členské státy ve využívání nově vznikajících technologií k předcházení a boji s trestnými činy, které spadají do působnosti Europolu, včetně nezbytného zpracování osobních údajů. Europol rovněž podpoří prověřování konkrétních případů přímých zahraničních investic do Unie, které se týkají technologií používaných nebo vyvíjených Eupolem nebo členskými státy a které se vztahují k trestným činům v působnosti Europolu.

V rámci činnosti Schengenského informačního systému Komise navrhuje zavést oprávnění Europolu vkládat data do tohoto systému po konzultaci s členskými státy v případě podezření, že státní příslušník třetí země je zapojen do trestného činu, který patří do působnosti Europolu.

[Návrhem nařízení o vkládání záznamů do SIS Eupolem](#) Komise doplňuje sdílení informací o zahraničních teroristických bojovnících získaných od třetích zemí nebo od mezinárodních organizací v případech, kdy se jedná o trestné činy v působnosti Europolu, ve vztahu k státním příslušníkům třetích zemí.

Strategie bezpečnostní unie

Protože je celková bezpečnost základem pro ochranu základních práv a osobní bezpečnosti, zveřejnila Komise [Strategii bezpečnostní unie EU pro období 2020 – 2025](#). V této strategii Komise reaguje na komplexní přeshraniční hrozby spojené s mnoha různorodými faktory, ať již v podobě pandemie, změny klimatu nebo v digitálním prostředí. Společnými cíli jsou tak dle názoru Komise rozvoj schopností a budování kapacit pro včasné odhalování a prevenci krizí a rychlou reakci na ně, důraz na výsledky a propojení všech subjektů veřejného a soukromého sektoru ve společném úsilí. Strategické priority tvoří bezpečnostní prostředí i do budoucna, eliminace stávajících a vyvíjejících se hrozeb, ochrana Evropanů před terorismem a organizovanou trestnou činností a vybudování silného evropského bezpečnostního ekosystému.

První z výše uvedených priorit, tedy bezpečnostní prostředí, které ob stojí i v budoucnosti, je založena především na ochraně kritické infrastruktury, kybernetické bezpečnosti a ochraně veřejných prostor. Druhá priorita věnovaná potírání vyvíjejících se hrozeb upozorňuje na zásadní problémy kyberkriminality, nutnost moderně prosazovat právo a potírat nezákonný obsah na internetu. Stejně tak upozorňuje na rozsah a rozmanitost hybridních hrozeb, kdy je nutný komplexní přístup včasného odhalování, analýzy, zvyšování informovanosti, budování odolnosti a prevence včetně reakcí na krizi a zvládnutí jejích následků. Třetí priorita se týká ochrany Evropanů před terorismem a organizovanou trestnou činností, neboť hrozba terorismu v Unii je i nadále vysoká a je nutné řešit i základní příčiny tohoto jevu. Organizovaná trestná činnost má obrovské ekonomické a osobní důsledky a v současné době se v mnohém přesouvá na internet. Čtvrtá priorita, silný evropský bezpečnostní ekosystém, pak rozvíjí myšlenku zapojení všech dotčených subjektů, tedy veřejné správy, donucovacích orgánů, soukromého sektoru, vzdělávacích institucí a samotných občanů. Klíčová je zde spolupráce a výměna informací, silné vnější hranice a posílení výzkumu a inovací v oblasti bezpečnosti.

Bezpečnostní otázky je v současné době podle Komise nutné vnímat z mnohem širšího pohledu než v minulosti, s akceptováním sdílené odpovědnosti za její zajišťování. Bezpečnost je spojena se základními hodnotami Unie a s ohledem na propojenost vnitřní a vnější bezpečnosti je klíčovým faktorem pro ochranu Evropanů, spolupráci mezi členskými státy i v rozšířeném mezinárodním měřítku.

Anotace/Annotation**Bezpečnostní unie**

Práce se zabývá problematikou schengenského systému, především se zaměřením na usnadnění pohybu příslušníků daných států, sblížení vízových politik s cílem ochrany před nedovoleným přistěhovalectvím a posílení spolupráce mezi celními a policejními orgány v boji proti trestné činnosti. Druhá kapitola se věnuje právnímu vymezení Lisabonské smlouvy upravující prostor svobody, bezpečnosti a práva. Třetí kapitola představuje právní základ politik kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví. Čtvrtá kapitola popisuje justiční spolupráci v občanských věcech a pátá kapitola se věnuje justiční spolupráci v trestních věcech, kterou blíže vymezuje v oblastech práv obětí trestných činů, boje proti rasismu a terorismu a zajištění kybernetické bezpečnosti. Šestá kapitola se soustředí na základní charakteristiku policejní spolupráce v Unii a na vybrané pravomoci Europolu. Závěr práce shrnuje obsah a cíle Strategie bezpečnostní unie pro období 2020 - 2025.

Klíčová slova: Schengenská dohoda, migrační politika, justiční spolupráce, policejní spolupráce, strategie

Security Union

The thesis deals with the Schengen system, especially focusing on facilitating the movement of nationals, converging visa policies in order to protect against illegal immigration and strengthening cooperation between customs and police authorities in the fight against crime. The second chapter deals with the legal definition of the Lisbon Treaty governing the area of freedom, security and justice. The third chapter presents the legal basis for border control, asylum and immigration policies. The fourth chapter describes judicial cooperation in civil matters and the fifth chapter deals with judicial cooperation in criminal matters, further defined in the areas of the rights of victims of crime, the fight against racism and terrorism and ensuring cyber security. The sixth chapter focuses on the basic characteristics of police cooperation in the Union and on the selected powers of Europol. The conclusion summarizes the content and objectives of the Security Union Strategy for the period 2020 - 2025.

Keywords: Schengen Agreement, migration policy, judicial cooperation, police cooperation, strategy

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:

Název: Bezpečnostní unie
Autoři: Jonášová, E.
Číslo: Vybraná témata č. 22/2021
Datum: listopad 2021

Klíčová slova:
Schengenská dohoda, migrační politika, justiční spolupráce, policejní spolupráce, strategie

EDICE: VYBRANÁ TÉMATA

Typ edice: online, ISSN 2533-414X
URL: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3>
První vydání edice: leden 2005
Frekvence vydání edice: nepravidelná
Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
Jazyk: CZ
Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1